

การถอดองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบ สำนักงานเกษตรอำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ

องค์ความรู้ การทำนาอินทรีย์

เกษตรกรเจ้าขององค์ความรู้

นายทองใส สีเสาร์ อายุ ๔๒ ปี

เกิดวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๙

เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรอินทรีย์แปลงใหญ่หัวใจเดียวกัน

กิจกรรมที่ดำเนินการ

การทำนาอินทรีย์ ช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น เพราะการใช้ปุ๋ยอินทรีย์จะทำให้ได้ผลผลิต 800 กิโลกรัมต่อไร่ โดยต้นทุนในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพียงแค่ประมาณ 200 บาทต่อไร่ โดยอาจจะต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากในตอนแรก แต่จะค่อยๆ ลดลงเมื่อสภาพดินดีแล้ว ในขณะที่การใช้ปุ๋ยเคมีจะได้ผลผลิตประมาณ 400 กิโลกรัมต่อไร่ โดยต้นข้าวปุ๋ยเคมีประมาณ 400 บาทต่อไร่ และต้องเพิ่มปริมาณปุ๋ยให้มากขึ้นในทุก ๆ ปี และการทำนาแบบอินทรีย์ยังได้สภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์กลับคืนมา ดินร่วนซุย รากข้าวชอนไชหาอาหารง่าย กบ กุ้ง ปู ปลาชุกชุม มีสภาพชีวิตที่ดี มีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค

ความเป็นมา

ตั้งแต่อดีตยึดการทำเกษตรโดยใช้สารเคมีเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ยิ่งทำยิ่งจนเพราะการทำเกษตรโดยพึ่งพาสารเคมี ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและสุขภาพแย่ลง จึงตัดสินใจ เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร และได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรการทำนาข้าวอินทรีย์ จากสำนักงานเกษตรอำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ และนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ

วิธีการ/ขั้นตอน

การเตรียมพันธุ์ข้าว การคัดเลือกพันธุ์ข้าว

๑. คัดเลือกพันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับพื้นที่นา เช่น ข้าวพันธุ์ ก.ข.๖ จะชอบพื้นที่ในที่ลุ่มมีน้ำขังตลอด ตั้งแต่ปักดำจนถึงออกรวงและมีแป้ง จึงจะปล่อยน้ำออกจากคันนาได้และได้ผลผลิตดี แต่ถ้าเป็นข้าวหอมมะลิจะขึ้นได้ดีในทุกพื้นที่ ขอแต่ให้มีน้ำขังเนื่องจากการทำนาสิ่งสำคัญคือ ต้องมีน้ำ

๒. การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว คัดเลือกแปลงข้าวที่มีต้นข้าว รวงข้าว เมล็ดข้าวที่โตแข็งแรง เมล็ดข้าวแก่จัด เมล็ดข้าวมีความสมบูรณ์ ถอนออกเป็นรวงๆ ที่สมบูรณ์ที่สุด เก็บไว้ต่างหาก แล้วนำมาแยกเมล็ดข้าวและฟางข้าวออกจากกัน จากนั้นนำเมล็ดมาผัด เพื่อคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วนำเมล็ดข้าวที่คัดเลือกว่าดีแล้วตากแห้ง แล้วเก็บไว้ทำพันธุ์ในปีต่อไป

การเตรียมพื้นที่ทำนา

๑. การเตรียมคูคันนา การทำนาจะต้องเตรียมคูคันนาให้มีความสูงประมาณ ๕๐ - ๗๐ เซนติเมตร ความหนา ๖๐ - ๘๐ เซนติเมตร เพื่อกักเก็บน้ำ เพราะข้าวจะขาดน้ำไม่ได้ ถ้าไม่มีน้ำขังจะเกิดวัชพืชในนาข้าว ทำให้ข้าวเจริญเติบโตช้า เสียเวลาในการกำจัดวัชพืช คันนาควรใส่ท่อระบายน้ำเพราะถ้า

ช่วงแรกในการปักดำไม่ควรให้ระดับน้ำสูงมากกว่า ๑๐ เซนติเมตร เพราะต้นข้าวยังไม่แข็งแรงพอ ถ้ามีน้ำในแปลงนามากจะทำให้ต้นข้าวเน่าได้ ควรมีท่อระบายน้ำออก

๒. ปรับพื้นที่ในคันนาให้มีระดับเท่ากัน อย่าให้มีน้ำเอียงด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อจะได้ขังน้ำอยู่ระดับเดียวกัน ถ้าหากพื้นที่นามีความลุ่ม มีระดับพื้นที่ในระดับเดียวกันก็ไม่ต้องปรับพื้นที่

หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวเสร็จ พื้นที่นายังมีฟางข้าว มีหญ้า ควรนำปุ๋ยหมัก จุลินทรีย์ หวานทั่วไป โดยคิดเฉลี่ย ๒๐๐ กิโลกรัม ต่อ ๑ ไร่ แล้วฉีดพ่นด้วยน้ำยาจุลินทรีย์ให้ทั่วแล้วไถกลบฟางข้าว จุลินทรีย์จะช่วยย่อยสลายฟางข้าวให้เน่าเปื่อย ทำให้ดินร่วนซุย เป็นอาหารของข้าวต่อไป สำหรับขั้นตอนนี้ควรทำในช่วงเดือนธันวาคม เพราะในช่วงนี้เป็นหน้าหนาว มีหมอกลงเหมาะในการขยายตัวของเชื้อจุลินทรีย์

นำน้ำจุลินทรีย์มาหมักเมล็ดข้าว โดยให้น้ำจุลินทรีย์ท่วมเมล็ดข้าว หากมีเมล็ดข้าวฟูน้ำ ให้เก็บออกให้หมด ควรแช่เมล็ดข้าวประมาณ ๒ - ๓ วัน แล้วนำขึ้นจากน้ำมาพักไว้ สัก ๑ วัน แล้วนำมาหว่านในแปลงที่เตรียมไว้

การเตรียมพื้นที่สำหรับเพาะต้นข้าว

พอถึงฤดูกาลทำนา ถ้าหากปีไหนฝนดีคือฝนตกในช่วงเดือนมิถุนายน ควรเตรียมพื้นที่สำหรับกล้าพันธุ์ข้าว คือเตรียมแปลงสำหรับเพาะพันธุ์ข้าว ซึ่งมีหลักพิจารณาดังนี้

๑. ที่ดินร่วนซุย
๒. อยู่ใกล้แหล่งน้ำ เช่น สระน้ำ หนองน้ำ ถ้าหากฝนทิ้งช่วงจะได้อาศัยน้ำจากแหล่งน้ำได้

วิธีเตรียมแปลงเพาะกล้าพันธุ์ข้าว

๑. ที่มีน้ำขังพอที่จะหว่านกล้า เราก็กไถและคราดดินให้ร่วนซุยและระดับพื้นเสมอกัน ปล่อยให้แห้งประมาณ ๒ - ๓ ชั่วโมง แล้วนำเมล็ดข้าวที่เตรียมไว้มาหว่าน อย่าให้หนาหรือห่างจนเกินไป
๒. ประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน ต้นกล้าตั้งหน่อได้แข็ง นำน้ำจุลินทรีย์ผสมน้ำพ่นต้นกล้า โดยผสมน้ำจุลินทรีย์ ๓ ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร พ่นให้ทั่วแปลงกล้า
๓. ขังน้ำใส่ต้นกล้า อย่าให้น้ำขาดจากแปลงกล้า
๔. ก่อนจะถอนกล้า ๕ วัน ให้นำน้ำจุลินทรีย์พ่นอีกเพื่อจะได้ถอนง่าย เพราะรากจะฟู

การปักดำ

ในช่วงก่อนการปักดำ เราควรขังน้ำไว้ในนาเพื่อจะทำให้ดินนิ่ม ดินไม่แข็ง ง่ายในการไถดำ เราควรระวังน้ำเอาไว้

๑. พอถึงเวลาดำนา เราควรปล่อยน้ำที่ขังออกจากคันนา ให้เหลือไว้ประมาณ ๑๐ - ๑๕ เซนติเมตร อย่าให้น้ำมากหรือน้อยจนเกินไป ถ้าน้ำมากจะทำให้ข้าวเปื่อย ถ้าน้ำน้อยหากฝนขาดช่วงจะทำให้ข้าวขาดน้ำ เพราะการทำนายังอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน

๒. ไถนาและคราดที่นาให้ดินร่วนซุย และนำต้นกล้ามาปักดำ ซึ่งกำหนดความห่างระหว่างต้นให้ห่างประมาณ ๔๐ เซนติเมตร เพื่อให้แตกกอได้ดี และใส่ต้นกล้า กอละประมาณ ๒ - ๓ ต้นกล้า

๓. เมื่อปักดำประมาณ ๑๕ วัน นำจุลินทรีย์ไปผสมน้ำพ่นต้นข้าวในนา เพื่อกระตุ้นเชื้อจุลินทรีย์ที่หว่านตอนเตรียมดิน และจะทำให้ต้นข้าวแข็งแรงเติบโตและทนต่อศัตรูข้าว

๔. คอยหมั่นดูแลต้นข้าว และดูแลระดับน้ำอย่าให้ขาดในนาข้าว หมั่นรักษาไม่ให้วัชพืชขึ้นในนาข้าว และพ่นจุลินทรีย์ทุก ๆ ๒๐ วัน จนถึงข้าวตั้งท้องแล้วจึงงดการพ่นจุลินทรีย์ แต่คงยังรักษาระดับน้ำในคันนาอย่าให้ขาด

๕. พอข้าวแก่พอสมควรก็ปล่อยน้ำออกจากคันนา และเตรียมเก็บเกี่ยวต่อไป

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การซื่อสัตย์ต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค คือสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติและนำมาสู่ความสำเร็จในการทำงานอินทรีย์

หลักแนวคิดในการทำงาน

การลงมือทำเท่านั้นคือสิ่งที่พิสูจน์ว่าเราจะสำเร็จหรือล้มเหลว

เรียบเรียงโดย

นางสาวปิยะนุช ทองกลม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอพยุห์
ถ.พยุห์ – ชุมหาญ ต.พยุห์ อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ
โทร. ๐-๔๕๖๐-๓๒๘๔ โทรสาร ๐-๔๕๖๐-๓๒๘๔